

У ПОШУКАХ МАТРИЦІ ФОРТЕПІАННОЇ ТВОРЧОСТІ ОЛІВ'Є МЕСІАНА

Демчук Ольга, пошукувач Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, м. Львів, olha.khanas@gmail.com

У пошуках матриці фортепіанної творчості Олів'є Месіана.

*У дослідженні охарактеризовано базову модель-матрицю композиторської творчості О. Месіана і визначається категорія *sacrum* як провідна, котра лягла в її основу. Запропоновано релігійно-марковані концепти, які представлені в архетипах, образах, символах. Ця тріада структурує категорію *sacrum* і є фракталом модель-матриці Месіанівської творчості. Осмислення цих понять дасть можливість піаністу-виконавцеві передати авторські інтенції композитора.*

Проникаючи у фрактальні структури фортепіанної музики Месіана, авторка простежує їх проектування та дублювання у всій тканині музичної мови композитора. Характеристика нового композиторського письма здійснюється крізь призму фрактальної структури. Аналізуючи трикутник Серпінського як фрактал Месіанівської творчості, доводимо, що першою і найвищою вершиною є архетип Абсолюта (Бога). Породжені архетипом друга вершина є монообразом Божественної любові, третя – системою символів.

*Отримані результати дослідження стали новим щаблем до розуміння фортепіанної творчості Месіана. Представлені аспекти фрактальної природи цієї музики, в структурній єдності яких формується особлива, динамічна і складно-структурована картина категорії *sacrum*, глибше ілюструють світобачення композитора. Осягнення цих понять допоможе інтерпретаторові створити свою виконавську концепцію.*

Ключові слова: *О. Месіан, фортепіанна творчість, модель-матриця, фрактал, *sacrum*.*

Інтерпретуючи фортепіанну музику О. Месіана, піаніст-виконавець стикається з проблемою осягнення концептуальних авторських ідей, які надають творчості композитора самобутності, відтак загадковості та унікальності. Адже виконавець, як суб'єкт творчості, інтенціональної за своєю природою, має стати провідником (сталкером) авторських інтенцій композитора. То ж актуальною задачею виконавського музикознавства стає оперування тими категоріями,

які допоможуть інтерпретаторові «відкрити» підтекст творчості, внаслідок чого відбувається смислова ієрархія музичного твору. Тобто, для створення виконавської концепції піаністу-музиканту важливо охопити не лише композиторський текст, але й філософський підтекст, духовний контекст та інтертекст, які формують творчу ідею. Особливо, коли йдеться про музику такого самобутнього митця, як О. Месіана.

Різні аспекти фортепіанної творчості Месіана висвітлюються в працях В. Скімовського [3], В. Алеєва [1], К. Зенкіна [4], К. Мелік-Пашаєвої [6], Т. Цареградської [10], Л. Шаповалової [11], а також в інтерв'ю Клода Самюеля [9]. Проте творча модель-матриця Месіана не стала предметом окремого наукового дослідження, хоча саме вона інтегрує глибинні авторські ідеї.

Вважаємо, що для пізнання концепцій творчості Месіана необхідне застосування нових когнітивних методик, які базуються на використанні досліджень різних наукових галузей, на перший погляд далеких від мистецтва (особливо тих, які увійшли до наукової картини світу в останній чверті ХХ ст.). Такий комплексний підхід допоможе інтерпретаторові створити свою виконавську концепцію музичного твору та виявити «модус авторської свідомості, який є для художника визначальним способом світосприйняття (життєтворчості)» [11, с. 17].

Розуміючи значущість інформативного духовного меседжа, закладеного в творах Месіана, зокрема фортепіанних, зосереджуємо свою увагу на визначенні індивідуальної модель-матриці, яка ще не була об'єктом наукового дослідження і є актуальною для застосування у виконавській практиці піаністів-інтерпретаторів.

Метою статті є визначення модель-матриці фортепіанної творчості Месіана, що передбачає вирішення наступних завдань:

- охарактеризувати поняття сакрального як базову категорію модель-матриці фортепіанної музики композитора;
- проаналізувати складові категорії сакрального крізь призму нових наукових міждисциплінарних досліджень;
- застосувати в аналізі новий методологічний підхід, який ґрунтується на ідеї фрактальності.

Почнемо з того, що модель-матриця (з лат. *modulus* – міра, аналог, зразок; з лат. *mater, matr* – мати) є еталонним взірцем, наділеним змістом першопричини, першоджерела. Поєднання поняття моделі та матриці в один змістовний блок формує складно-структурований

об'єкт, який виконує інформативну функцію і є зразком для наслідування.

Що ж є основою модель-матриці творчості Месіана? Яка ідея інспірує його фортепіанну музику? Виходячи з філософії творчості композитора, розуміємо, що модель-матрицю творить категорія *sacrum* (з лат. *sacrum* – священне, посвячене Богу). Це стосується як фортепіанної, так і всієї творчості Месіана загалом, тобто універсалізує весь доробок композитора та віддзеркалює індивідуальний духовний світ митця, концептуалізуючи його творче «я». Месіан був глибоко віруючою людиною, іншими словами *homo religious*, творчість якого інспірована ідеями теології.

У цьому, на наш погляд, суть одної з глибинних рис новаторства Месіана, яка ґрунтується на осягненні і втіленні широкого спектра почуттів сакрального в музиці. Інновація полягає в тому, що він здійснив акт літургій у свій оригінальний спосіб: переніс релігійну культову відправу до концертної зали. Властиво про це писав сам композитор: «Головне моє нововведення полягає в тому, що я вилучив ідею католицької літургії з кам'яних будівель, що призначені для культу, і помістив її в інші будівлі, ніби то не призначені для такого роду музики, які, однак, прекрасно її сприйняли» [9, с. 2]. *Sacrum* у фортепіанній творчості Месіана звучить як у найменшому звуковому мотиві чи ритмічному малюнку одного такту, так і в широкомасштабних концепціях, довготривалих у часі, що складають філософську основу його композицій.

Шлях до пізнання універсуму сакрального у фортепіанних творах Месіана варто починати з пошуку і осягнення релігійно-маркованих концептів, які репрезентовані композитором в *архетипах, образах та символах*. На думку І. Набитовича, «вони є модусами субстанції, яка, у нерозлучній єдності з плазмою ірраціонально виражених структурних компонентів *numinotus*, творить матерію сакрального» [8, с. 12]. Ця тріада концептів (архетип, образ, символ) структурує категорію *sacrum* і є фракталом модель-матриці месіанівської творчості.

У цьому контексті окремого пояснення потребує поняття «фракталу», яке належить до термінологічного інструментарію точних галузей науки. Термін «фрактал» (з лат. *fractus* – подріблений) був введений у науковий обіг математиком Бенуа Мандельбротом в 1975 році. Найважливішою характеристикою фрактала є самоподібність, тобто, подібність окремих його частин до цілого (у найменшій частинці міститься інформація про весь фрактал). В есеї «Фрактальна

геометрія природи», ідеї якого вчений вважав актуальним і для художньої творчості, зазначено: «А що стосується мистецтва, то воно цінне само по собі» [5, 19].

Музиці, найраціональнішій і, водночас, найемоційнішій галузі мистецтва, також притаманна фрактальна природа. Свідченням цього є кварто-квінтове коло тональностей, відкрите Піфагором; дванадцятиступеневий рівномірний темперований стрій, розроблений Веркмейстером; серійна (Я. Ксенакіс, Л. Хілен, П. Булез) і додекафонна (А. Шенберг) композиторська техніка.

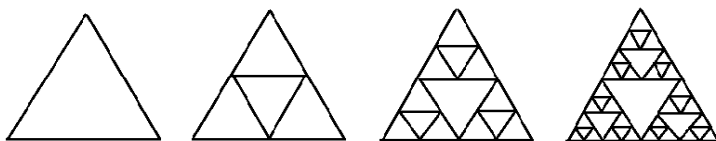
Знаменно, що фрактальні структури можна спостерігати у фортепіанній музиці Месіана. Вони проектуються та дублюються у всій тканині музичної мови композитора. Це підтверджується запропонованими Месіаном новими теоріями ритму, ладової системи, гармонії. Розроблена композитором ритмічна система ґрунтується на ідеї додаткової вартості та принципі паліндрому (незворотні ритми). Створені лади обмеженої транспозиції складаються з кількох інтервальных груп, ідентичних одна одній в їхньому подальшому повторенні. З цієї ж ладової системи і постає нова месіанівська гармонія, яка будується на акордиці. Все це складається в фрактальну структуру, що творить модель-матрицю композиторської техніки Месіана.

Фрактал месіанівської музики (у музичній мові і в образах) виявляємо в повторювальності, замкнутості, періодичності, віддзеркаленні та симетричності. Ці особливості викликають паралель з молитвою, яка має ті ж ознаки. Саме це також стверджує В. Скімовський, зазначаючи, що месіанівські «музичні образи вражають своєю протяжною незмінністю, багаторазовою повторюваністю, подібно до тисячі разів повторюваної молитви» [3, с. 39].

Створене Месіаном нове композиторське письмо інспірувала, на наш погляд, категорія *sacrum*, яка має фрактальну природу. Виходячи з цього, розуміємо, що Месіан вимагає від виконавця усвідомлення певних структурних вузлових акцентів, які є визначальними у його творах. У пошуку сакральних глибин музичної композиції виконавцеві допоможуть, з одного боку, індивідуальна техніка музичної мови, з іншого – релігійно-марковані концепти.

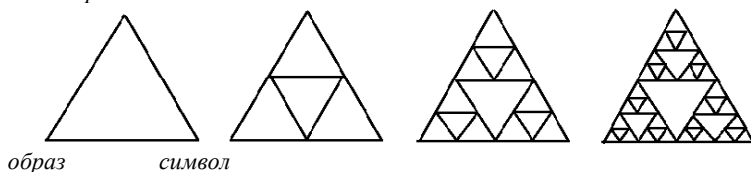
Для розкриття фрактальної структури модель-матриці Месіана застосовуємо відомий приклад – трикутник польського математика Вацлава Серпінського (з 1908 року професора Львівського університету), який був запропонований в 1915 році. Рівносторонній трикутник (проста геометрична фігура) завдяки своїй повторюваності

в масштабі, що послідовно зменшується, творить складну та не менш вражаючу фігуру. Це приклад геометричного фракталу. Проілюструємо цю думку рисунком [5. с. 206]:



А тепер, беручи за основу трикутник Серпінського, спробуємо відкрити сенс месіанівського фракталу. Як і у трикутнику Серпінського, так і в фортепіанній творчості Месіана є три вузлові вершини: архетип, образ, символ, що мають своє смислове значення.

архетип



образ

символ

Модель трикутника релігійно маркованих концептів уможливорює його структуризацію. Це допоможе виявити модус категорії *sacrum*, що є метакодом вічності.

Ватро більш детально проаналізувати трикутник релігійно маркованих концептів. Першим і найвищим вектором однієї з вершин є *архетип* (з гр. *ἀρχή* – першооснова, першопричина, початкова ідея; з гр. *τύπος* – відбиток, зразок). Поняття архетипу, як відомо, до наукового обігу ввів швейцарський психолог, психіатр і культуролог Карл Густав Юнг. За Юнгом «архетип по суті своїй представляє несвідомий зміст, який, будучи сприйнятим і увідомленим, змінюється, а саме – у сенсі відповідної індивідуальної свідомості, у якій він і зринає» [12, с. 14].

Власне архетип, що виконує одну з найважливіших складових філософії індивідуума загалом, несе у собі смислове навантаження, яке полягає в архаїчності мотивів психічного змісту. До прикладу, в мистецтві це називається первинним образом, закладеним на підсвідомому рівні і передаваним з покоління в покоління. На цьому базується культура в цілому.

Носієм колективного несвідомого в першу чергу є індивід. У даному випадку таким індивідом постає Олів'є Месіан, колективне

несвідоме якого полягало в трансформації ідей Святого Письма, що уособлювалися в його вірі. В інтерв'ю з Клодом Самюелем Месіан стверджує: «Я народився віруючим, так трапилося, що тексти Святого Письма потрясли мене з самого дитинства» [9, с. 3].

Релігійність Месіана була тим глибинним станом його душі, який сформувався ще на генному рівні і, очевидно, становив генетичний підсумок роду. Точніше, в мистецькій душі Месіана оселилося все колективне несвідоме, що матеріалізувалося у його творчості. Саме теорія про колективне несвідоме є, як ніколи, доречною для розкриття таємниць творчої індивідуальності Месіана – музичного генія ХХ ст. Отже, категорія колективного несвідомого (за Юнгом) «ото-тожнюється з величезним і безперервним світом, що існує незалежно від того, портапляє він чи ні в чиєсь поле зору, це є універсальний, надперсональний пласт психічного, родова пам'ять людства, матриця, що містить психічний досвід різних народів і визначає змістове наповнення усіх інших рівнів індивідуальної та колективної психіки» [2, с. 172].

Зауважмо, що колективне несвідоме наповнюють саме архетипи – вроджені програми, інстинкти, які знаходяться на вищому психологічному рівні і передаються з покоління в покоління у вигляді людських здібностей. Визначальним архетипом для Месіана стає Абсолют, таємниці якого відзвучуються композитором у його творах.

Повертаючись до характеристики модель-матриці фортепіанної творчості Месіана, розглянемо сенс другої, не менш важливої вершини трикутника релігійно маркованих концептів, вектором якого є музичний *образ*. У мистецтві, як, зокрема, і в музиці, це поняття служить узагальненим віддзеркаленням явищ дійсності і духовного світу людини. Зміст музики, яку наповнюють художньо-інтонаційні образи, зароджується спочатку у свідомості композитора, а потім втілюється в музичних творах. Автор розробив свою складну художньо-емоційну систему образів, яка складає духовний зміст його творів. Це один з важливих аспектів фортепіанної творчості Месіана, який повинен усвідомити виконавець.

Доречно зазначити, що месіанівські образи народжуються з основного ядра архетипу. І дійсно, вдумливе проникнення у суть фортепіанної творчості композитора підтверджує звернення до Господа, оспівування Його величі та краси. Ця характерна особливість наштовхує нас на виведення єдиного монообразу – образу Божественної любові. Таке визначення дав сам Месіан. На запитання Клода Самюеля про

три лінії (католицька віра, Трістанівська любов, природа), на основі яких викристалізувалася його особистість, Месіан відповідає, що «вони зливаються в одну єдину думку: Божественну любов» [9, с. 10]. Виконавець, осмислюючи сенс цієї тріади, обов'язково прийде до висновку, що творчість Месіана є унікальною духовною цілісністю.

На думку В. Алєєва, дослідника фортепіанної творчості Месіана, ідея монообразу розкривається в різних аспектах психологічних станів: «Одиницями «образо-творчості» можуть виступати як «події», так і «стани», що відображають відповідно динамічне і статичне начала творчості композитора» [1, с. 6]. Багатоаспектність монообразу проявляється через розмаїття в єдності. Архітектоніка монообразу має багатоскладову природу, яка постає в цілісній системі художніх образів різної форми виразовості в залежності від специфіки змісту і задуму. Складовими монообразу композитора є образи Бога, любові, природи, часу, простору, тривалості, кольору, чисел, ритму, медитації, кристалу, космологічного начала, дзвонів тощо.

Вектором третьої, не менш важливої вершини аналізованого трикутника Месіанівської фрактальної модель-матриці є система *символів* (з гр. *σμβολον* – знак), яка прихована в нотному тексті фортепіанних композицій. К. Зенкін наголошує: «Під символом у застосуванні до творчості, слід розуміти, перш за все, створення живого, невичерпного у смисловому відношенні мистецтва – так само як і Бог творить живе та справжнє. Вища Божественна символічність мистецтва – у створенні життя, а не мертвонароджених речей» [4, с. 9]. Отже, саме символи музики Месіана передають співвідношення людини до вищого Божественного світу і дають можливість відчутти присутність Бога в реальному житті.

Вивчаючи фортепіанні твори Месіана, виконавець, перш за все, зверне увагу на їх релігійну програмність. Композитор дає своїм творам і їх частинам детальні поетичні назви. Вони спонукають до співтворчості як виконавця, так і слухача та уподібнюються до поетичних рефлексій. Крім того, він часто подає свої розгорнуті коментарі, які є дороговказом для виконавців.

До вияву символічних знаків нас спонукає сам композитор у своїй монументальній теоретичній праці «Трактат про ритм, колір та орнітологію». Здавалось би, що спільного між цими поняттями, які смислові вузли могли б їх об'єднувати? У своїх творах Месіан поєднує непеєднане. Саме у цьому – сюрреалізм авторського задуму.

Ритм Месіана, інноваційна модель якого скеровує нас до таких понять як «число», «порядок», «час», «простір», є значимим для композитора і становить основу числової символіки. Цей символ виступає чимось більшим, ніж структурування різних вартостей. Отже, Месіан впроваджує зовсім нове розуміння ритму, аналогу якому немає. У результаті цього інтерпретатор наближується до духовної субстанції Бога та реалізує основну ідею Месіана, творця сакральної музики.

Аналізуючи «Трактат про ритм, колір та орнітологію», бачимо, що рівнозначно важливим для композитора є колір, барва. Кольоро-музика – це один з провідних символів присутності Божественного в творчості Месіана. Барви для нього стають джерелом натхнення, він зізнається: «Я застосував у своїх композиціях багаточисельні комплекси звуків, що є одночасно комплексами барв. Перш за все, це «лади обмеженої транспозиції». Потім види різноманітних акордів» [7, с. 114].

Конкретизуючи філософські засади творчості Месіана, К. Зенкін слушно проводить асоціативну паралель кольору зі світлом. У Біблії сказано: «І сказав Бог: нехай буде світло. І стало світло». Таким світлом для Месіана є колір, ототожнений з символом Божественної присутності [4, с. 10].

З особливою любов'ю та трепетом ставився Месіан до символу птахів, які асоціюються у композитора з Божими провісниками, а спів їх був мелодією одвічної природи. Композитор має до цього символу настільки велику довіру, що точно фіксує спів птахів як у звуковисотному, так і у ритмічному плані. Втілюючи цей пташиний фольклор у чисельні фортепіанні твори («Каталог птахів», «Садова славка», «Маленькі ескізи птахів») та твори для фортепіано з оркестром («Пробудження птахів», «Екзотичні птахи»), автор передає неземну Божественну радість, чим сакралізує свої пантеїстичні ідеї.

Отже, з важливістю розуміння цих аспектів виконавець буде неодноразово зустрічатися в фортепіанних творах Месіана, які в структурній єдності творять неповторну, динамічну і складно-структуровану картину категорії *sacrum*, а фрактальна природа музики відкриє нам духовний простір сюрреалістично-ілюзорного світу Месіана.

Література

1. Алеев В. Фортепианное творчество О. Мессиаана: автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата искусствоведения: специальность 17.00. 02 – музыкальное искусство / Виталий Алеев. – Москва, 1992. – 24 с.
2. Донченко О. Архетипи – спільне в нашому житті (розпізнавання архетипів як шлях до унікальності) / Олена Донченко // Психологія особистості. – 2011. – № 1 (2). – С. 170–181.
3. Екимовский В. Оливье Мессиаан: Жизнь и творчество / Виктор Екимовский. – М.: Советский композитор, 1987. – 304 с.
4. Зенкин К. Слово в музыкальном мире Мессиаана как знак «божественного присутствия» / Константин Зенкин // Век Мессиаана: сборник статей / [ред.-сост. К. В. Зенкин, Т. С. Кюрегян]. – М.: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2011. – С. 6–24.
5. Мандельброт Б. Фрактальная геометрия природы / Бенуа Мандельброт. – Москва: Институт компьютерных исследований, 2002. – 656 с.
6. Мелик-Пашаева К. Творчество О. Мессиаана / Карина Мелик-Пашаева. – М.: Музыка, 1987. – 207 с.
7. Мессиаан О. Противодействия / Оливье Мессиаан / [Перевод с французского Р. Куницкой] // Советская музыка. – 1988. – № 12. – С. 114–115.
8. Набитович І. Категорія *sacrum* у художній прозі ХХ–ХХІ століть: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук: спеціальність 10.01.06 – теорія літератури / Ігор Набитович. – Львів, 2009. – 39 с.
9. Самюэль К. «Беседы с Оливье Мессиааном» / Клод Самюэль / [перевод с французского, 7 глав]. – Париж, 1968. – Машинопись // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://musstudent.ru/biblio/82-music-history/samuel-omessian.html>.
10. Цареградская Т. Время и ритм в творчестве Оливье Мессиаана / Татьяна Цареградская. – М.: Классика–ХХІ, 2002. – 376 с.
11. Шаповалова Л. Рефлексивный художник. Проблемы рефлексии в музыкальном творчестве / Людмила Шаповалова. – Харьков: Скорпион, 2007. – 292 с.
12. Юнг К. Г. Архетипи і колективне несвідоме / Карл Гюстав Юнг / [Переклад з німецької Катерини Котюк; науковий редактор українського видання Олег Фешовець]. – Львів: Видавництво Астролябія, 2013. – 588 с.

References

1. Aleev, V. (1992). Piano creativity by O. Messiaen. (Doctoral dissertation). Moscow. (in Russian)
2. Donchenko, O. (2011). Arkhetypy – spilne v nashomu zhytti (rozpiznavannya arkhetypiv yak shliakh do unikalnosti) [Archetypes as common in our lives (recognition archetypes as a way to uniqueness)]. *Psykhologiiia osobystosti* [Personality Psychology], 1(2), 170–181. [in Ukrainian]
3. Ekimovskij, V. (1987), *Olive Messiaen: Zhizn i tvorchestvo* [Olivier Messiaen: Life and Work]. Moscow: Soviet composer. (in Russian).
4. Zenkin, K. (2011). *Slovo v muzykalnom mire Messiana kak znak «bozhestvennogo prisutstviya»* [The word in the musical world of Messiaen as a sign of "divine presence"]. In *Vek Messyana: sbornik statej* [Century of Messiaen: a collection of articles], (pp. 6–24). Moscow, Research and Publishing Center of the Moscow Conservatory. (in Russian).
5. Mandelbrot, B. (2002), *Fraktalna geometriya prirodi* [Fractal geometry of nature]. Moscow, Institute of Computer Science. (in Russian).
6. Melik-Pashaeva, K. (1987), *Tvorchestvo O. Messiana* [Creativity of Olivier Messiaen], Moscow, Music. (in Russian).
7. Messiaen, O. (1988). *Protivodejstviya* [Counteraction]. (Translated from French by R. Kunitsky). *Sovetskaya muzyka* [Soviet music], 12, 114–115. (in Russian).
8. Nabytovych, I. (2009). Category sacrum in prose XX–XXI centuries. (Doctoral dissertation). Lviv: M. Lysenko LNMA. [in Ukrainian].
9. Samyuehl, K. (1968). *Conversations with Olivier Messiaen*. (Translated from French, 7 chapters, Paris, Typing). Retrieved from <http://musstudent.ru/biblio/82-music-histiry/samuel-omessian.html> (access March 15, 2016). (in Russian).
10. Czaregradskaya, T. (2002). *Vremya i ritm v tvorchestve Olive Messiana* [Time and rhythm in the Olivier Messiaen works], Moscow, Classical-XXI. (in Russian).
11. Shapovalova, L. (2007). *Refleksivnij hudozhnik. Problemy refleksii v muzykalnom tvorchestve* [Reflective artist. Problems of reflection in musical creativity]. Kharkiv: Skorpiion. [in Ukrainian].
12. Yung, K. G. (2013), *Arkhetypy i kolektyvne nesvidome* [Archetypes and collective unconscious]. (Translated from German by C. Kotyuk; scientific ed. of the Ukr. edition O. Feshovets). Lviv, Astrolabe. [in Ukrainian].

Демчук Ольга, соискатель Львовской национальной музыкальной академии им. Н. В. Лисенко, г. Львов, olha.khanas@gmail.com

В поисках матрицы фортепианного творчества Оливье Мессиана.

*В исследовании охарактеризовано базовую модель-матрицу композиторского творчества А. Мессиана и определяется категория *sacrum* как ведущая, которая легла в её основу. Предложено религиозно-маркированные концепты, которые представлены в архетипах, образах, символах. Эта триада структурирует категорию *sacrum* и является фракталом модель-матрицы Мессиановского творчества. Осмысление этих понятий позволит пианисту-исполнителю передать авторские интенции композитора.*

Проникая в фрактальные структуры фортепианной музыки Мессиана, автор прослеживает их проектирование и дублирование во всей ткани музыкального языка композитора. Характеристика нового композиторского письма осуществляется через призму фрактальной структуры. Анализируя треугольник Серпинского как фрактал Мессиановского творчества, доказываем, что первой и самой высокой вершиной является архетип Абсолюта (Бога). Рожденные архетипом вторая вершина является монообразом Божественной любви, третья – системой символов.

*Полученные результаты исследования стали новой ступенью к пониманию фортепианного творчества Мессиана. Представленные аспекты фрактальной природы этой музыки, в структурном единстве которых формируется особая, динамичная и сложно-структурированная картина категории *sacrum*, глубже иллюстрируют мировоззрения композитора. Постижение этих понятий поможет интерпретатору создать свою исполнительскую концепцию.*

Ключевые слова: А. Мессиаан, фортепианная творчество, модель-матрица, фрактал, *sacrum*.

Demchuk Olga, applicant of the M. Lysenko Lviv National Musical Academy, Lviv, olha.khanas@gmail.com

Searching the matrix of Olivier Messiaen's piano creation.

*The study describes the base model matrix creativity of composers and Mesiana defined *sacrum* as the leading category, which formed the basis for her. A marked religious concepts that are presented in archetypes, images, symbols. This triad structures category *sacrum* is the fractal model matrix Mesianivskoyi work. Understanding of these concepts will enable the pianist performer to pass authorial intentions of the composer.*

Penetrating into fractal structures of Messiaen's piano music, the author traces its design and duplication in the entire texture of musical language of the composer. Characteristic of the new composer's writing is done from the perspective of the fractal structure. Analyzing Sierpinski triangle as a fractal of Messiaen's works, we prove that the first and the highest point is the archetype Absolute spirit (God). Induced by the archetype the second point is single image of Agape (divine love), the third – system of symbols.

Obtained results of the research became a new phase to understand piano works of Messiaen. Presented aspects of the fractal nature of this music, in structural consonance of which a special, dynamic and multi-structured image of sacrum category is formed, deeper illustrate composer's worldview. Comprehension of these ideas will help expounder to compose own performing concepts.

Keywords: *O. Mesian, piano work, the model matrix, fractal, sacrum.*

Стаття поступила до редакції 24.03.2017 р.
